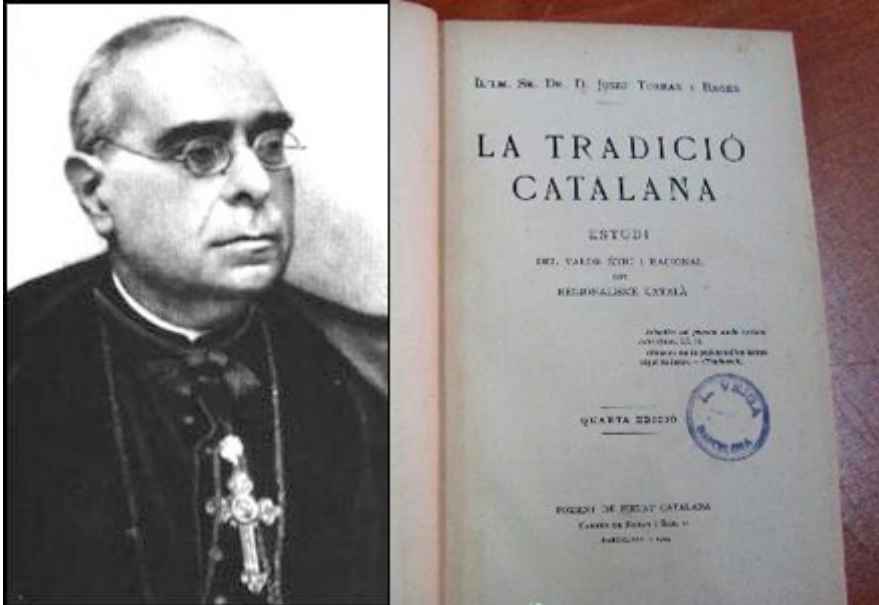

Els límits d'una certa visió de Catalunya (Arrels Cristianes III)

Dg, 25/07/2010 per Catalunya Religió

(Bernabé Dalmau / CR) Cada vegada que durant les dècades dels vuitanta i noranta els bisbes de Catalunya, corporativament o personalment, donaven fe de la identitat nacional del país, el seu missatge era generalment ben rebut. Les [Arrels cristianes](#) obriren un camí que només calia accentuar cada any en ocasions com ara la primavera coincidint amb les festes dels Patrons del Principat o la tardor en ocasió de la Diada nacional. Potser l'acolliment que la societat donava a aquestes preses de posició era més que res una forma educada de respecte institucional; per aquells anys el govern de Catalunya estava format per la coalició nacionalista.

Ja l'aparició de les Arrels cristianes suscità en catòlics d'altres tendències un xic de crítica en el sentit que l'Església semblava beneir un cert tipus de catolicisme, el que coincidia amb la coalició governant. Fins i tot el retret més elemental era que no tenia cap mèrit donar fe de la nació catalana quan ja feia anys del restabliment de la Generalitat amb el sentit d'Estat que aquells primers anys la caracteritzà. En el fons, hi havia latent l'etern debat de saber si l'Església ha d'anar al davant dels moviments socials o simplement els ha d'acollir. La història contemporània ens dóna models de tot, el més esclatant dels quals és sens dubte l'influx de Joan Pau II en la caiguda del comunisme als països de l'Est.

Per a l'Església, l'actitud més còmoda és refugiar-se en la sublimitat i la prioritat de l'acció evangelitzadora i deixar que el món segueixi el seu curs. I és una opció ben comprensible. El que passa és que a la llarga va perdent presència en la vida social i, quan convé fer intervencions en el marc de la política encara que només sigui per imperatius ètics, aleshores són rebudes com intromissions, especialment si el to és dur i contundent. Per això, quan pren les regnes i s'atreveix a formular afirmacions diàfanies, raonades, com és el cas de les *Arrels cristianes*, el mateix atreviment inspira respecte envers el testimoniatge d'un episcopat fort i cohesionat.

Tot amb tot, si, en els aspectes interns de la vida de l'Església, els seus

pastors se senten emparats per les conviccions de fe i el sentit de comunió universal, quan baixen a l'arena de la concreció local el risc d'encertar el llenguatge és més elevat. Això també es donà en la carta pastoral que comentem, perquè atestar que Catalunya és una nació representava entrar en el concepte de tradició. En nom d'aquest concepte, la història de Catalunya durant dues centúries s'ha vist afectada en la convivència, a causa de les construccions ideològiques que sovint han tingut trets bel·ligerants.

Els bisbes de 1985 s'empararen en la tradició catalana tal com l'entengué Torras i Bages. Segurament no podien fer-ho d'altra manera. Des de la Renaixença fins al redreçament que ens ha portat a la democràcia, durant cent anys els catòlics s'han trobat bé amb aquesta visió de la història del país que, amb l'arribada de la revolució industrial, féu Catalunya "rica i plena" en tants camps del pensament i de la creació artística. El gran bisbe de Vic fou sens dubte el qui millor posà saba cristiana a tot aquest moviment creatiu, i així el catolicisme que visqué el naixement del segle XX no sols no en fou absent sinó que en resultà un dels factors d'expansió.

Durant la dictadura franquista, com abans durant el laïcisme de la segona República, els catòlics catalans continuaren trobant en Torras i Bages i tot el moviment de la Renaixença el pal de paller de l'actuació com a catalans i com a cristians. La "Visita espiritual a la Mare de Déu de Montserrat" en fou la pregària de referència, mentre gairebé la totalitat de les llànties votives ofertes al Santuari des de la data emblemàtica de l'Entronització de la Moreneta (1947) eren cisellades en estil modernista. Exemples com aquests, es podrien multiplicar infinitament. Una mostra pòstuma encara la trobaríem en el títol del setmanari eclesial nascut el 1980, *Catalunya cristiana*.

La visió torrasiana, però, estava lluny de ser unànimement acceptada. Els estudis recents mostaven una contraposició entre la seva visió de Catalunya i la d'un Valentí Almirall, per exemple, el qual pledejava a favor del predomini urbà i industrial enfront d'una consideració de la ciutat com a seu del materialisme que no pot portar a una regeneració. El 1985 ja se subratllava una certa oposició entre la Catalunya interna i la de l'extraradi barceloní, significativament polaritzades també políticament. No era sols la bipolaritat camp-ciutat. Per a uns, la primera significava l'autenticitat no contaminada per cultures provinents d'altres terres de la Península, l'àmbit on es conservaven les essències pàtries: llengua, costums, folklore, religiositat popular. Per als altres, la Catalunya "del Baix Llobregat i del Besòs" representava el present que demogràficament configura el país gràcies a les indústries naixents.

Els cristians de la primera tendència trobaven en el pensament de Torras i Bages la síntesi més reeixida d'una visió de Catalunya assaonada al llarg dels segles per la fe cristiana. Els bisbes, naturalment, s'alineaven en aquesta primera tendència, que era transmesa en els seminaris diocesans més nostrats. Els de la segona la consideraven una reconstrucció romàntica, medieval, presonera dels idealismes noucentistes; la ruptura dels esquemes d'una societat patriarcal, junt amb la revolució cultural del maig del 68, pesaren en una certa burgesia catòlica que des d'aleshores s'ha trobat bé en un cristianisme més proper al que es cuinava a l'estranger que no pas en les solucions que els semblaven regressives en el pensament representat per Torras i Bages.

Passats els anys, potser sí que trobem que la tradició subjacent a

L'ensenyament de les *Arrels cristianes* és més una recuperació que una recreació. En tot cas, l'obra del bisbe de Vic fou una tercera via que s'apartà decididament de les concepcions sacropolítiques del carlisme militant i, en això, féu un gran servei. La qüestió rau a saber com construir el present, sense idealitzar uns orígens del país en els quals perillosament podem projectar una visió idíl·lica que no necessàriament correspon a la realitat històrica. Però, per la mateixa raó, tampoc no podem considerar vàlid pensar el futur a partir del present immediat, especialment si no comporta alhora uns valors integradors que no siguin simple reflex d'una cultura ambiental que menysprea a priori la pròpia història. Perquè aleshores ens vindria a sobre un buit cultural i considerariem creació nova allò que només serien ofertes globalitzades a remolc dels qui pretenen manipular les cultures.

Si fem abstracció del perill d'idealització que una certa interpretació de les *Arrels cristianes* podria fer de la tradició, ens hem de quedar amb la incontrovertible constatació de com el cristianisme ha afaïçonat la cultura catalana i no ens n'hem de lamentar, especialment des del punt de vista de cristians. El compromís i el testimoniatge amb què cal encarnar la fe creen necessàriament cultura.

Bernabé Dalmau

Monjo de Montserrat

Altres articles

-Consideracions Generals

[Importància de les "Arrels Cristianes de Catalunya" \(I\)](#)

[La cohesió d'un episcopat \(II\)](#)

[Els límits d'una certa visió de Catalunya \(III\)](#)

[Les "Arrels cristianes" en el Concili Provincial Tarraconense \(IV\)](#)

-Comentari a la lectura del text

1. [Proemi](#)
2. [Amor i servei a Catalunya](#)
3. [El fet de la nacionalitat catalana](#)
4. [Una cultura](#)
5. [Una època de canvi](#)

6. [L'Església a Catalunya](#)
7. [Pluralisme](#)
8. [Recordar les nostres arrels](#)
9. [Justícia social](#)
10. [Els qui han vingut de fora](#)
11. [Epíleg](#)